

Matija Perne

FRANCIJA 3. – 20. 8. 2016

Še spomladi sem si predstavljal, da bom letošnji dopust preživel kakor lani; na obveznem društvenem taboru na Kaninu in na Pokljuki na odpravi pod Mattovim vodstvom. Tako mi ni bilo mar za Philippova običajna vabila na raziskovalni tabor v grotte des Chamois in Rémyjeva v gouffre Berger. Toda člani so se navzeli Uroševega navdušenja in se odločili za Berger, pa še Stephe je navijala za Francijo, češ da bi rada videla več sveta in da jezikovne prepreke tam zanjo ne bodo nič večje kakor doma. Tehnico je prevesil Matej, ki je kot pravi geograf tudi pravi potepuh, pa še pri Philippu je imel študijske obveznosti, tako da smo se skupaj podali na oba francoska tabora.

V sredo 3. 8. 2016 smo se okrog sedmih odpeljali iz Postojne. Navigacijska naprava je lagala, da bomo na cilj prispeli kmalu po tretji uri. Ni nam bilo treba hiteti, saj nam je Philippe obljubil, da bo okrog šestih po naš tovor prišel štirikolesnik. Mimo so šle Vipava, Ajdovščina, Gorica, kup manj znanih krajev, San Donà di Piave, Benetke, Padova, Vicenza, Verona. Postanek. Ko so me spustili za volan, ni šlo čez 100 kilometrov na uro. Zlezli smo mimo tovarnjaka in se znašli v zastoju na izvozu za Gardaland, saj si je avto zaželel popravila ... Kratek postanek ga je potolažil in iz previdnosti smo nadaljevali nekaj časa izven avtoceste, nato pa po programu. Brescia, Cremona, Piacenza, postanek. Tortona, Savona, Imperia, Sanremo, XXmiglia, postanek. Napovedana ura prihoda se je odmikala. Cestnina na kovance pri Nici, Carros, dolina reke Var, Puget-Théniers, bencinska. Entrevaux, Castellet-lès-Sausses, šesta ura, Col du Fa, parkirišče. Gabi in Marco sta nas prehitela za nekaj ur, tako da smo ostali sami. Malica, pakiranje, pot pod noge v smeri Aurenta – in na ¾ poti smo srečali Didierja, hip zatem pa quad na poti po nas. Domačin Lulu je vozil, Philippe se je peljal zraven. Tako smo prepeljali še ostanek svoje prtljage in zvečer prišli v vas.¹

Aurent je očarljiva nekdanja vas. Stalnih prebivalcev že dolgo nima, toda kamnite hiše v vaškem jedru stojijo, lastniki jih zgledno vzdržujejo in uporabljajo za oddih. Uličice so ozke in brez avtomobilov, ni žic, saj ni elektrike. Ni šole, saj razen med počitnicami ni otrok, zato pa so v obnovljeni šolski zgradbi postelje, da služi kot velik in udoben planinski bivak, včasih tudi jamarski bazni tabor. Tam so nas pričakali Monica, Gabi, kuhar José, Alex, Marco, Philippov brat z ženo, morda še kdo. Ostali so prihajali v naslednjih dneh, mnogi pa odhajali pred zaključkom, tako da se je družba spreminjala, ponavadi nas je bilo od dvanajst do petnajst. Večerja je bila ob našem prihodu že na mizi: pastis, makaroni s klobasicami – mi smo prinesli dva izotopa Čili Pipp-a za dodatek – solata

iz mešane zelenjave s čičerko in koruzo, rdeče vino, sir, kruh. Hrana je bila dobra, saj Francozi nekaj dajo na to, pa še pripeljejo se s štirikolesniki. Z veseljem smo se jim pustili razvajati. Za zajtrk so bili vedno na razpolago vsaj quatre-quarts, marmelada, čaj, kava, mleko v prahu, razni kosmiči in palačinke, za večerjo vsakokrat kaj drugega, za na teren pa se je tudi našlo kajokusnega.

Kdor je imel šotor, se je utaboril na travnikih okrog cerkve izven pokopališkega zidu, ostali pa v šoli. Prespali smo, zajtrku je sledil sestanek o »hišnem redu« tabora. Smeti se ločuje na tiste za odvoz, tiste za kurjenje in na organske za metanje po bregu. Če do šestih zvečer katere od ekip ni nazaj, se prižge radijsko postajo, da lahko pokličejo od jame, kajti telefonskega signala je v teh hribih malo. Za vsakega se mora vsak dan vedeti, v kateri ekipi je, da ljudje ne bi bili po nepotrebnem pogrešani in ostalim povzročali skrbi.

Samota in odmaknjenost imata svoj čar, radi pa smo tudi obiskovali bolj obljudene kraje in se družili z domačini. Stephe, Monica in jaz smo šli dvakrat v Argenton, sosednjo vas, dobro uro hoda od doma. Ima elektriko, cesto in stalnega prebivalca ali dva. »Buvette«, točilni pult z nadstreškom na ulici in par miz ter klopi nasproti njega, je zbirališče vaščanov, obiskovalcev in psov. Ob prihodu je krčmarica ravno stregla štirim veselim gostom, tako da smo šli kar mimo na obhod vasi in pri cerkvi naleteli na zgovornega traktorista. Monica govori francosko in navezovanje stikov ji gre dobro, tako da se je z njim takoj zapletla v pogovor. Izkazalo se je, da je bila Marcelova pokojna žena Romunka iz istih krajev kakor Monica, svak pa prihaja čez poletje v Argenton pomagat pri kmetijskih opravilih. Marcel je lastnik treh četrtnih hiš v vasi in približno edini stalni prebivalec. Dela kozji sir, ki je ob domačem malinovem sorbetu glavni izgovor za obisk vasi (oba sta naprodaj v bistroju), krčmarica Christine je njegova sestra. Ob sorbetu smo klepetali naprej, tudi o jamah in o položaju rovov grotte des Chamois. Philippa dobro pozna; zdi se da sta bila kdaj tudi skupaj na terenu. Postregel nam je s hlebčkom sira, potem smo šli v sosednjo hišo na ogled sirarne, ki je majhna, saj vsak dan namolze le deset litrov mleka, imel pa je nekaj kilogramov sira na zalogi. S Stephe sva kupila dva hlebčka po zelo zmerni ceni, pa nama je dal še enega manjšega in dva sveža za povrh. Ponujal nam je pet vrst kruha, najbrž iz lastne proizvodnje, a ga nismo kupili, saj je bilo v taboru še nekaj osemkilogramskih štruc. Izdeluje tudi kostonjevo marmelado, menda ima tudi čebele. José nam je naročil, naj pri Christine poskusimo kupiti jajca in gobe, a jih nismo dobili. Lažje je pluti s tokom in izkoristiti, kar se samo ponudi kot iskati nekaj določenega.

¹ Kdor bi nam rad sledil s prstom po topografski karti, jo lahko najde na <https://www.geoportail.gouv.fr/>.

Naslednjič smo šli v Argenton skupaj z Matejem po kruh in kozji sir za tabor. Naročili smo tudi kosilo, saj je bilo videti, da Christine odlično kuha. V prazno poslan SMS je bil dostavljen, opažen in upoštevan; pričakala nas je pogrnjena miza v senci pod lipo. Za predjed smo dobili pašteto, slanino in kruh ter pili »sirop« z mineralno vodo in rdeče vino, vse zelo dobro. Potem je šlo le še na bolje. Zelena solata je bila popolno zabeljena, omleta z gobami za štiri odlična in izdatna. Monikin del bi se skoraj ohladil, saj sta mimo prišla Marcel in svak in so se zaklepetali. Marcel je bil prodal ves kozji sir in je imel le še svežega v kalupih, ki se ga ne bi dalo nesti, tako da smo ga pri krčmarici kupili, kolikor ga je naročil José. Imel pa je zelena dva kilograma kruha – Monica se je od njega vrnila s šestimi različnimi hlebci po kilogram ali več, za zraven pa je dobila še kakih sedem hlebčkov Camemberta in podobnih sirov z ravnokar pretečenim rokom uporabe in dve škatli vrečk svežega sira s sadjem – zelo francoskega posladka za otroke. Seveda ni sprejel plačila, zato sem moral žakelj nemudoma skriti v nahrbtnik, da ga ne bi videla njegova sestra, ko nam je prinesla sorbet. Nadaljevali smo s kavo, zaključili pa s šilcem limonino-mlečnega likerja. Nato smo se razšli, Monica in Matej sta si šla ogledat še sosednji zaselek – Argenton je videti kakor čisto prava vas, a je izgubil samostojnost in so ga kot zaselek skupaj s še nekaj drugimi pripojili večjemu kraju. Nama se je mudilo nazaj v Aurent oprat namočeno perilo, saj je bilo to dan pred odhodom in ga je bilo potrebno še posušiti.

Lačni udeleženci tabora smo snedli veliko kruha (foto: Matija Perne).

Življenje v Aurentu je udobno. Odsotnost težav s hrano sem že pojasnil. Imeli smo veliko sonca in le eno ploho. Vas ima vodovod, tako da sta v koči stranišče z izplakovanjem in lijak s tekočo vodo, na obeh trgih pa lični kamniti fontani, uporabni tudi za hlajenje piva in druge hrane. Prali smo na roke v potoku. Čeprav smo imeli dovolj solarnih tušev, sem tudi sebe ponavadi umil kar tam, ker je bilo to bolj enostavno. Za umivanje smo bolj uporabljali manjšega od obeh vaških potokov, ki je hudournik in ima širšo strugo. Večji, Coulomp, priteče iz grotte des Chamois in je hladen.

Ko smo se prenajedli vaškega udobja, je Stephie pograbila možnost tridnevnega obiska planote Lignin 2300 metrov nad morjem. Namen potepa je bil širjenje dihalnika v

odtočni strugi tamkajšnjega jezera. Poleg instant kitajskih rezancev, vina, piva, jamarske in širilne opreme je tam čakal šotor za tri, tako da sva šla zraven Monica kot prevajalka in jaz kot vodnik. Po poti smo malo uživali malo trpeli, saj smo se dodobra otovorili z dodatno hrano. Pot vodi prek struge hudournika do nekdanjih vrtov, nato navzgor po pobočju proti gozdni meji in čez morene in grušč, od koder smo opazovali sotesko in slap na nasprotnem bregu. Splašili smo nekaj gamsov in spet prečkali strugo. Dolina je višje vedno bolj ledeniškega videza, tam se začnejo planine. Mimo orjaških prašnic, za katere smo bili pozabili, da so užitne, smo se vzpeli na sedlo, pri katerem je jezero, sto metrov od njega po suhi strugi pa dihalnik. Podlaga se zdi lapornata, okoliške gore pa so iz kremenovega konglomerata in peščenjaka. Apnenca je dovolj za jame, za vrtače premalo.

Jezero na Ligninu (foto: Matija Perne).

Planota je znana po jezeru, za nas pa je bil bolj zanimiv pastir Pierre Yves. Znan je po odljudnosti, toda pri njegovi koči na manj obiskani strani jezera – ne vem, ali so kočjo postavili na manj obljudeni strani ali je stran manj obljudena zaradi kočje in njega – je edini vir pitne vode na planoti. Tako smo ga bili prisiljeni obiskovati. Bolje rečeno, imeli smo zelo dober izgovor za druženje z njim. Ob prvem obisku smo mu prinesli nekaj darov in Monica se je z njim uspešno zapletla v pogovor, tako da smo ob čaju, kavi, žitni kavi in belem rumu, s čimer nam je postregel, obsedeli za skoraj dve uri. Naslednji dan sta ga obiskali le dekleti, saj sem bil v jami, in vsaki od njih je poklonil planiko, ko smo ga obiskali ob odhodu pa mi je podaril šopek génépija, zdravilnega gorskega pelina. Povedal nam je, da ima 1500 ovc, ki jih goji za volno in za meso, in živi napol nomadsko življenje, seli se z njimi vsako leto en krog. Na Lignin pride približno junija in ostane do oktobra ali novembra, do snega, čez zimo pase okrog Aixa in Arlesa. Pašnik najame za 7500 evrov, če sem prav razumel. Koča je všteta v ceno in niti nima ključavnice, izven sezone je na voljo vsem. Zaklepa shrambo, kamor pospravi svoje imetje do naslednjega leta. Menda je nekoč v kočjo sprejemal obiskovalce, a so ga prevečkrat okradli in ga je minilo. Tudi odeje je puščal v javnem delu kočje dokler jih niso nevestni turisti pustili zunaj na dežju in snegu, da so zgnile.

Ima nekaj psov, ki nadzirajo ovce, in nekaj za povrh v reji ali na šolanju. Mačka okrog kočje lovi miši, osel se rad drži

črede. Čreda počasi kroži za pašo, pozno popoldne pa se redno vrača domov mimo jame in našega tabora. Psi namreč ob pol šestih dobijo večerjo in pripeljejo še ovce s seboj. So radovedni, a plašni, manjši in manj napadalni ter turistom prijaznejši od drugih psov, ki jih poznam iz okoliških krajev. Pred volkovi ovce le slabo branijo. Pierre Yves za to krivi volkove, češ da so križani s psi in zato bolj pogumni ter nagnjeni h klanju večjega števila ovac naenkrat. V primeru napada volka mora poklicati inšpektorja, ki pride pogledat na teren, in urediti cel kup papirjev preden dobi odškodnino. Ker mora biti z ovcami in se s tem ne more ukvarjati, takrat vskoči Sigrid iz sosednje kočice na planini. Zaposlena je za tri mesece na leto, njeni nalogi sta oskrba treh okoliških pastirjev z živili in urejanje formalnosti ob napadih volkov. Srečali smo jo, ko si je v družbi dveh prijateljev prišla sposodit osla za pot po nakupih.

Pierre Yves je vsestranski likovni umetnik; riše, kleše kamen, sestavlja inštalacije iz lobanj in rogov ter jih obeša po stenah. Tudi vrtnari – za na pot nam je dal nekaj svojih redkvic – goji tudi solato in še kaj.

V jamo sem šel le jaz in drobil skalo ter napredoval za približno meter, dekleti pa sta izkoprino v vedru z vrvo vlekli na površje skozi navpično vhodno cev in jo odlagali. Na planoti ni sence, zato smo si za sončen dan izdelali markizo iz debelejšje reševalne alu folije. Konstrukcijo si je prišel od blizu ogledat helikopter, ki je bil na akciji iskanja zaplezanih turistov. V senci in ponoči je bilo hladno, zjutraj je bila na nahrbtnikih slana. Zadnji dan smo opazovali utrinke, potem pa se je do jutra pooblačilo, tako da je

ostalo hladno, Pierre Yves je opoldne nameril dvanajst stopinj. Na povratku v Aurent smo se preHITEVALI s skupino oslov in ljudi na vodenem večdnevem družinskem izletu.

Bili smo tudi v grotte des Chamois in tam celo raziskovali. Dvakrat sem se pridružil Gabi in Alexu pri plezanju kaminov. Začeli smo z enim blizu vhoda skozi Fantasmes. Se pravi, jama ima lep in dolgo znan vhod v steni nad izviro, menda enim večjih v Franciji. Takoj za vhodom je sifon in pred desetletji ga je nekdo preplaval in še dva za njim. Ustavil se je pod stopnjo, ki je malo preveč spolzka in izpostavljena, da bi se je lotil sam za tremi ozkimi sifoni. Do pred nekaj leti smo za raziskovanje uporabljali ta vhod, in sicer smo tretji sifon izpraznili s potopno črpalko, prva dva pa z natego. Dotoka vanje je tako malo, da so ostali prehodni po več tednov. Dostop je bil vseeno neprijeten, saj je zahteval kako uro kolovratenja po vseh štirih, ponekod v trideset centimetrov globoki zmesi vode in redkega blata, od tam naprej pa je jama čisto enostavna. Ko smo v delu jame, ki se približa površju, našli prepih, smo ga zato sledili z zelenim dimom in opazili povezavo z luknjo v steni bližnje soteske, ki so jo poimenovali trou des Fantasmes. V nekaj letih je bilo skopanih 53 m rova, Chamois je dobila nov vhod in starega se ne uporablja več. Letos sem novega doživel prvič in res olajša dostop, a so tudi prvotni vhodni deli imeli svoj čar.

Blizu novega vhoda smo torej splezali kamin, za kar smo porabili le en fiks, saj se je takoj končal. Drugi kamin je bil zahtevnejši, odpiral se je na stropu velikega rova. Alex si je pri plezanju pomagal s stalagmiti na policah, ki jih je mojstrsko lovil v zanke, kakor bi bili Pokémoni, in se

Vhod v dihalnik na Ligninu z improviziranim senčilom (foto: Stephanie Sullivan).

vzpenjal po njih. Žal je bilo zgoraj rova hitro konec. Stephanie je šla enkrat na sprehod do konca jame, jaz pa sem en dan večjo skupino peljal na izlet v vodne dele, gor in dol po reki. Voda je mrzla, odseki plavanja pa dolgi, kar doživetje naredi še bolj zanimivo. Spotoma smo zavili v rov Thénardier, ki sva ga raziskovala in merila z Mattom ter odkrila snegu podobne kristale tenardita. Tokrat jih žal nismo videli, saj so skopneli. Čisto zares se raztopijo v vlagi, drugič pa ob spremenjenih pogojih spet poženejo. Raziskovalno čast naše ekipe je reševal Matej, letos je bil zraven vedno, ko se je kaj odkrilo. S kopanjem, plazenjem in plezanjem je prišel do novega vrha jame, 320 m nad vhodom. Skupna globina jame je zdaj 390 m, dolžina pa dobrih 14 km. Kopali so vhode v nove jame in odpirali nove prehode v jami, označevali poti po jami, nosili smeti ven, poslatica pa je bilo odkritje jame N-I Nini v soteski pod Fantasmes, ki se spusti do sifona. Philippe Bertochio je nahitro organiziral potapljaško odpravo vanj in prišel v Chamois za odtočnim sifonom podzemne reke, tako da ima jama zdaj tri vhode. Pa še kaj bi se našlo.

Odprava v Chamois se je končala štirinajstega, medtem ko smo imeli pri Bergerju kamp rezerviran od trinajstega. Preden smo se uspeli odločiti, kdaj naj se selimo, da ne bomo na dveh krajih hkrati, so to za nas storili drugi. Ko smo bili na planoti Lignin, so se razširile govorice, da odhajamo, zato nas potem ni nihče jemal v račun in vse skupine so šle v jame brez nas. Zato smo se prilagodili, spakirali in naslednji dan odšli, spet s pomočjo domačina in štirikolesnika. Odhod se je nekoliko zavlekel zaradi izpraznjenega akumulatorja, kar smo rešili s kabli, še prej pa sta nam simpatični domačinki pomagali poriniti avto nazaj na parkirišče, da sta lahko prišli mimo. Potovali nismo po glavni cesti, ampak kar »naravnost« čez Alpe, saj smo si zaželeli prigod – in videli smo marsikaj. Soteske v rdečih peščenjakih pri Daluisu so še bolj veličastne, kot so nam jih opisovali. Pot na sedlo Col de la Cayolle se je vlekla, navigacijska naprava je kar naprej podcenjevala koliko časa bomo po zavitih lokalnih cestah rabili do cilja in vztrajno odmikala čas prihoda, občasno nas je tudi usmerila na kako ozko in zavito »bližnjico«. A nam ni bilo žal, ravno na ta račun smo uživali v razgledu na Lac de Serre-Ponçon. Srečali smo petnajstkilometrski zastoj in bili veseli, ko se ni nič podobnega pojavilo pred nami. Na obzorju smo videli Mont Aiguille, v la Mure smo obiskali Napoleonov spomenik, ko smo prišli v Grenoble se je že mračilo, po nakupovalnem postanku v ogromni trgovini je bilo temno, nam pa vsega dovolj. V Méaudre smo iskali kamp in ga našli, ko bi moral biti uradno še odprt, vdrlji skozi zapornico, našli Marjana in usmeril nas je do ostalih naših. Marina, Ikarus, David, Andrej, Beki in Uroš so bili že nekaj ur tam in so nas sprejeli v svojo družbo, nam določili mesti za šotora, nas pogostili z večerjo, ki se nam je več kot prilegla, potem pa smo dali mir do naslednjega dne.

Drugi dan je bilo v načrtu postopanje po okoliških krajih s psihičnimi pripravami na jamo, a Stephanie si je zaželela videti Grenoble in sva dan preživela tam. Napaka, v nedeljo je mesto mrtvo. Še najdlje sva se zadržala v

muzeju odporniškega gibanja med drugo svetovno vojno, sicer pa trpela ob hoji mimo mikavnih zaprtih restavracij. V taboru se nam je ta dan pridružila družina Gabrovšek.

Sledila je jama. »Ta hitri« so šli noter zgodaj zjutraj in brez težav in presenečenj ali pretiranega hitenja do dna in ven, na površje so se vrnili naslednji dan do zore. Beki, Uroš, Andrej in jaz pa smo se šli fotografirati. V jamo smo šli opoldne – hiteli nismo, potem pa smo še pri vhodu počakali kakšno urico, saj je skupina pred nami fotografirala in trirazsežno snemala vhodne dele. Po nekaj preprostih vhodnih breznic je meander, katerega dolžina je del ekipe presenetila, češ da naj bi bila jama lahka. Sledil je sprehod po velikih rovih do Dvorane trinajstih s fotografiranjem tu in tam. »Strašni slap« je imel prav malo vode. Od globine 640 m naprej ni šlo več tako tekoče, ampak so nam deli s prečkami dali vetra. Prečke so varljive; so le dobrodošla popestritev poti za jamarja, ki je dovolj močan in izkušen, a ne preveč obtežen ali preutrujen. Kdor je v vsaki od točk le malce šibek, pa ga temeljito zamudijo, čas pa izkoristijo, da ga izmzgajo. Komaj prehodne oguljene vrvi in manjkajoča pritrdišča dodajo svoje. Prečke se končajo šele pri Claudininem slapu, kjer smo srečali našo hitro skupino na povratku z dna. Zbrali smo voljo, pogum in sapo za spust po Grand Canyonu do drugega bivaka in malice, med katero sem začel tečariti, da bo potrebno prilagoditi cilje. Ali akcija ne bo tako lahka in kratka, kakor smo si obetali, ali ne gremo do dna, ali nismo fotografirati. Odločili smo se za nekaj vmes, vzeli le malo foto opreme in šli dalje. Srečali smo ekipo Francozov, ob prečki in slapu na globini 903 m pa spet prilagodili načrte. Razdelili smo se v dva para – Andrej in Uroš sta šla naprej in se navsezadnje obrnila na dnu Ouragana, torej čez kilometer globoko, midva z Beki pa nazaj. Do bivaka sva kar naprej čakala na omenjene Francoze, šele ko sva med čakanjem zaspala – nikoli ne bova vedela kako dolgo – se je pot pred nama za en čas sprostila. Na bivaku so se v tistih nekaj minutah, kolikor prednosti pred nama so nabrali na zadnji vrvi, kar s pantini na nogah zavlekli v ravno tiste separeje, kjer je bila naša bivak oprema in vsi armafleksi. Kljub temu so si privoščili le kratek oddih in šli kmalu naprej, tako da je bilo bujenje in reševanje opreme izpod njih pravzaprav nepotrebno. Drugima dvema je že v Ouraganu povratek zapletla zataknjena vrvi, potem pa sta pomotoma žimarila v enega od kaminov in bila od tam naprej zato skeptična do vsake vrvi. Oboji smo prenočili na bivaku, deloma skupaj. Midva sva odšla, ko so prve skupine naslednjega dne že prihajale mimo, tako da naju je tudi v breznicah nekoliko upočasnilo srečevanje – še bolj pa Francozi iz prejšnje noči, ki so se zares počasi vlekli proti izhodu. Če se drugi delajo Francoze, sva se še midva in jih v meandru skoraj pregazila, sicer bi do viseče mreže pred vhodom prišla še kako uro kasneje. Druga dva sta zašla v Petzlov rov, ko sta spoznala zmoto pa srečala skupino domačih jamarjev, ki so zatrjevali, da je to prava pot za ven in so ju s seboj spravili še dlje v slepo ulico. Zunaj sta bila še podnevi, na poti proti avtu na nam je že prišla prav polna luna. Potem pa v kamp, večerjat in spat.

Naslednji dan so šli trije domov, štirje na družinski izlet po planoti, eden po svoje v Autrans, ostalih šest pa nas je šlo v hribe čez Col de l'Arc in Col Vert. Na pot smo šli opoldne in izgubili še dve uri na kavi v Lans-en-Vercors med nalivom, potem se je zjasnilo. Maline ob poti nam bodo večno ostale v lepem spominu, pa tudi kako jagodo in borovnico smo dobili.

Na naslednje oblačno in deževno dopoldne so nas zapustili še Gabrovški. S Stephie sva šla v Autrans po trgovinah in peš nazaj, Beki, Uroš in Andrej pa v Grenoble. Matej in Marjan sta šla popoldne in pozno v noč z osmimi Poljaki skozi Trou qui Souffle in Saints de Glace. Večerjali smo paradiznikovo enolončnico in šli v dvorano pogledat film o oranžnih jamskih krokodilih Gabona.

Naslednje dopoldne je bilo za spremembo megleno. Marjan, Matej in jaz smo šli okrog poldneva v grotte de Gournier, ostalim pa je bilo bolj do potepanja po površju. Toda čim smo našli vhod, ki je pri sloveči turistični jami grotte de Choranche, do katerega vodi široka sprehajalna pot, smo srečali še ostale naše, ki jih je naključje prineslo v isto smer. Obisk smo pričeli zaskrbljeni. Imeli smo čoln za 40 m jezera na vhodu, neoprenske obleke in nekaj vrvi za vsak primer, prav kakor je priporočala literatura, osebne opreme za po vrvi pa ne. Vedeli smo, da je takoj za jezerom potrebno preplezati stopnjo, ob prihodu pa smo

ujeli eno od mnogih skupin v jami ta dan, ki se je po navpičnih in vodoravnih vrveh na koncu jezera motovnila celo večnost. Se pasov res ne rabi ali so le tako samoumevni, da so jih v napotkih pozabili omeniti? Na srečo se je pokazalo, da se povsod da iti peš ali po nerjavečih skobah. Pomožna vrv je bila čisto odveč, zgornji deli neoprena pa tudi pretežno nepotrebni. Jama je lepa in dolga, do konca je 6 km in 680 m vzpona. Vhodnemu jezeru sledi velik zasigan rov, ki smo ga po 1400 m zapustili in se skozi podor spustili do tako imenovane reke. Njen pretok smo ocenili na deset do trideset litrov v sekundi, prinašala je bolj sigo kakor prod, rov pa je pravzaprav meander in v glavnem ožji od dveh metrov. Nadaljevali smo tako dolgo, dokler nismo imeli jame približno dovolj in se obrnili pod posebej visokim slapom, ki bi se ga sicer dalo obiti po skobah, vendar se je lestev zdela neprijetno vratolomna. V tabor smo se vrnili v mraku.

Vsake zabave je enkrat konec in prišel je čas za odhod domov. Pakirali smo v dežju in v njem tudi vozili vsaj pol poti, vsak avto zase, a smo se dobivali na počivališčih. Pred dokončno vrnitvijo v realnost smo za nekaj uric posedeli v Postojni na Titovem trgu, uživali v spopadu harmonik na odru festivala »Zmaj 'ma mlade«, še bolj pa v postojnskem pivu.

Na sprehodu po vrnitvi iz Bergerja. S »Sentier des Deux Cols« od Col de l'Arc proti Col Vert se takole vidi Grenoble (foto: Matija Perne).